

Summering Enväldet i Europa politisk historia.

SPANIEN.

1. Karl V 1516-1556
  - a. Augsburg 1555
  - b. Krig emot främst Frankrike om Italien.
  - c. Abdikerar och delar upp sitt väldiga rike:
    - i. Österrike till brodern Ferdinand.
    - ii. Spanien, America, Nederländerna och Italienska områden till sonen Philip.
2. Philip II 1556- 1598
  - a. Enväldig Kung.
    - i. Alla beslut passerade honom.
    - ii. Kung av Guds nåde.
  - b. Starkt troende katolik.
  - c. Utrikespolitik:
    - i. Nederländernas självständighet 1581
    - ii. 1588 Spanska Armadan.
  - d. Bekymmersam ekonomi och Hyperinflation.

FRANKRIKE.

1. Religionskrig 1562 – 1598.
  - a. 1572 Huguenotter massakeras.
  - b. 1598 Ediktet i Nantes Huguenotter får 100 befästa städer.
2. 1610 mördas Kungen Henrik IV, Sonen Ludvig XIII är 10 år.
3. Adeln kallar Generalständerna men de kan inte enas och detta ger ett maktvakuum som kungen kan och kommer att använda.
4. Kardinal Richelieu överförmyndare.
  - a. Han bygger upp det kungliga enväldet genom att ta bort alla hot mot kungens makt.
  - b. Huguenotter får visserligen vara i fred men de får inte ha befästa städer längre.
  - c. Handelsmän kan köpa adelstitlar,
  - d. Staten organiseras upp med ämbeten som ges till adelsmän.
  - e. Kungen behåller kontrollen över ämbetsverken och centraliserar makten kring hovet.
5. Ludvig XIV
  - a. 4 år när pappa dör 1643. Kardinal Mazarin styr.
  - b. Blir Kung 1661
  - c. ”Solkungen”
    - i. ”L’état, c’est moi!”
    - ii. Armé:Organiserar en Kunglig armé, inte feudal som tidigare.
    - iii. Administrationen, utser Intendanten, fodgar, som effektiviserar insamlandet av skatter.
    - iv. Kyrkan, nya förföljelser emot huguenotter.

- v. Bygger Versailles, tar 27 år.
- d. Finansminister Colbert
  - i. Ökad handel ger ökat välstånd och mer skatter.
  - ii. Protectionism.
  - iii. Merkantilism.
- e. Krig under 30 av hans 54 år vid makten
  - i. Bland annat Spanska Tronföljdskriget
    - 1. 1701 barnbarn ville ärva Spaniens tron, de andra stormakterna går emot Frankrike.
    - 2. Freden i Utrecht 1713, Spanska Italien går till Österrike, aldrig samma kung i Spanien och Frankrike.
  - ii. Dessa krig kostar väldigt mycket pengar, Frankrike djupt skuldsatt.

PREUSSEN.

1. Trettioåriga Kriget 1618 –1648.
  - a. Förvärrar virrvarret bland de tyska staterna.
  - b. Arméer skövlar och lever Djävul, hindrar ekonomisk utveckling.
  - c. Westfaliska Freden 1648 gör att Österrike visserligen får behålla sina landområden, men det stärker de 300 staternas självständighet och bekräftar överenskommelsen i Augsburg 1555.
2. Preussen börjar växa fram som en tysk stat.
3. Kung Fredrick Wilhelm I 1713 –1740.
  - a. Styr landet med hjälp av jordägande adel, s k Junkers.
  - b. Rekryterar officerare från Junkersklassen.
  - c. Fördubblar storleken på Armén.
  - d. Satsar på att få invandrare att emigrera till Preussen och starta företag där.
  - e. Ordnar upp staten kring kungen och armén.
4. Efterträds av sin son Fredrick II (Den Store) 1740.

ÖSTERRIKE.

1. Österrikiska Tronföljdskriget.
  - a. Kungen dör, dottern Maria Theresa vill ha makten.
  - b. Preussen under Fredrick Den Store anfaller.
  - c. Frankrike och Spanien sluter upp på Österrikes sida.
  - d. England och Holland sluter upp på Preussens sida.
  - e. Början på motsättningen mellan England och Frankrike.
  - f. Det första egentliga "världskriget" då man slåss i Nordamerika också.
2. Fred 1748 Preussen vinner lite land.
3. Maktbalans i Europa börjar synas.
  - a. Preussen visar att de är en makt att räkna med.
  - b. Ryssland vill expandera västerut och intar den Europeiska scenen.
  - c. England mot Frankrike.

4. Reformerna under Maria Teresia och Josef.
  - a. "En lycklig bonde är en produktiv bonde"
  - b. Adeln fick vissa tjänster i statsförvaltningen, möjlighet att försörja sig.
  - c. Bönderna fick skattetak och rätt att flytta.

RYSSLAND.

1. Under 1400-talet är Ryssland uppdelat i storfurstendömen, de viktigaste är Moskoviternas och Novogrod.
2. Ivan III 1462 – 1505, mer känd som Ivan Den Förskräcklige enar under Moskvas krona Ryssland.
3. Ivan IV 1533 – 1584 blir enväldig kung.
  - a. Han blir det genom att få stöd av adelsmännen.
  - b. Adeln blir väldigt mäktig.
  - c. Bönder blir slavar, livegna. Så kommer Ryssland att styras fram till Ryska Revolutionen.
2. Inbördeskrig mellan Adelsmän 1604 – 1613.
3. 1613 väljs Michail Romanov till Tsar.
  - a. Han inför arvkungadöme, Romanov styr till Ryska Revolutionen.
  - b. Stärker kungamakten genom att ge adeln fria händer med bönderna.
  - c. Livegenskapen stärks.
4. Ryssland Expanderar österut under 1600-talet.
5. Under Peter I (Peter den Store) 1682 – 1725.
  - a. Ville modernisera Ryssland och göra landet till ett västland.
  - b. Krigar emot Karl XII
  - c. Genomför reformer och försöker ta makt ifrån adeln.
  - d. Flyttar Huvudstaden till S:t Petersburg.
6. Katarina den Stora 1762 – 1796.
  - a. Vinner stöd genom att ge tillbaka mycket av de privilegier som Peter tagit bort.
  - b. Adeln får skattefrihet och slipper militärtjänst.
  - c. När hon tar över styr Ryssland över Baltikum och delar av Polen.
    - i. Polen har upphört att existera 1795 och delas mellan Preussen, Österrike och Ryssland.

OSMANSKA VÄLDET (TURKARNA).

1. 1453 intar Turkarna Konstantinopel och de sista delarna av Romarriket.
2. Turkarna expanderar och 1529 har de nått Wien.
3. De förlorar slaget om Wien men styr hela Balkan, Bulgarien, Ungern och delar av dagens Ukraina.

ENGLAND.

1. Henrik VIII – han med alla fruarna.
  - a. Inför Anglikanska Kyrkan
  - b. Styr med stöd av parlamentet.
2. Elisabeth I dör 1603 och efterlämnar ingen arvinge.
3. Tronen går till den skotske kungen James I 1603 – 1625.
  - a. Ser sig som enväldig kung som inte ska behöva lyssna på parlamentet.
  - b. Parlamentet styrs av protestantiska Puritaner som vill rensa den Anglikanska kyrkan från alla katolska inslag.
  - c. Parlamentet vill också ta bort makt från de anglikanska biskoparna.
  - d. James svarar med att förfölja och mörda Puritaner, många flyr till Amerika eller till Irland.
  - e. James befinner sig i konstant behov av pengar för sitt slösaktiga hovliv.
  - f. Dessa pengar måste han be Parlamentet om.
  - g. Parlamentet ger pengar till James om han går med på religiösa eftergifter.
4. Charles I 1625 – 1649.
  - a. Fortsätter i pappas goda stil.
  - b. Han tvingar privatpersoner att låna ut pengar till honom, om han inte får pengarna slänger han folk i fängelse.
  - c. 1628 så kallar han Parlamentet och begär att de ska ge honom pengar.
  - d. Parlamentet kräver att han ska skriva under ett papper som ger parlamentet makt att ta ut skatter. Han ska också lova att inte ta ut extra skatter.
  - e. Charles går med på detta men skiter sen i överenskommelsen.
  - f. Charles styr enväldigt under rena diktatoriska former.
    - i. Sätter upp specialdomstolar som dömer folk utan att det finns lag och enligt vad han tyckte.
    - ii. Ren slakt på puritaner och andra oliktänkande.
  - g. 1640 tvingas han kalla Parlamentet igen för att få pengar.
  - h. För att få pengar kräver de att vissa av kungens män skulle ställas inför rätta.
  - i. Kungen försöker då storma parlamentet och arresterar de som vågat opponera sig emot honom.
5. Inbördeskrig 1642.
  - a. Adel och bönder stöder kungen
  - b. Medelklassen stöder parlamentet.
6. 1645 tar Oliver Cromwell makten.
7. 1646 fångas kungen.
8. 1649 avrättas kungen, monarkin avskaffas och republik införs.
9. Parlamentet börjar bråka om religionen.
10. 1654 Avskaffar Cromwell parlamentet.
11. Han uppmanar protestanter att flytta till Nordirland, vållar dagens problem på Irland.

12. Cromwell 1658 och 1660 blir Charles II kung.
13. Restorationen under Charles II, Respekt av Magna Charta.
14. 1679 Rättvisa rättegångar lagfästs.
15. 1688 Den ärorika revolutionen. Parlamentets makt befästs, från och med nu är det parlamentet som styr i England. Äganderätten lagfästs.

Land	Hur gör kungen för att nå envælde:
Spanien	<p>Philip II genom att bygga upp en stark armé. Han stöder sig också på den katolska kyrkan.</p> <p>Kyrkan får stor roll Dålig ekonomisk utveckling Bönder livegna.</p>
Frankrike	<p>Ludvig XIII och XIV Genom att centralisera staten. Ger Adeln ämbeten och vissa privilegier.</p> <p>Adeln får stor roll. Dålig ekonomisk utveckling Bönder i livegenskap</p>
Preussen	<p>Fredrik Wilhelm och Fredrik Genom att bygga upp en stark armé Låter adeln, junkers, bli officerare i armén.</p> <p>Militären och officerare får stor roll. Ekonomiskt får medelklassen stort inflytande och det bra ekonomiskt bra. Bönderna hamnar i livegenskap.</p>
Österrike	<p>Kungamakten blir den samlande kraften i ett etniskt splittrat land. Armén behövs för att försvara sig mot yttre fiender. Adeln stödjer därför kungen. Adeln blir av med vissa privilegium men får jobb</p> <p>Bönder får rättigheter att flytta.</p>
Ryssland	<p>Ivan och Romanov Tar makten och styr med hjälp av adeln Får adeln på sin sida genom att ge dem all makt över bönderna Bönder blir livegna.</p> <p>Adeln blir väldigt mäktig Medeltida ekonomiskt samhälle.</p>
England	<p>Charles försöker införa envælde Parlamentet och medelklassen blir den vinnande hästen Medelklassen blir starkast. Industriella revolutionen börjar i England. Bönder blir relativt fria och får via äganderätten stora rättigheter.</p>

